De coöperatie: van

Melkveehouder Jan Kuks (30) zit in de jongerenraad van FrieslandCampina

Het bundelen van krachten met anderen om iets te realiseren wat je alleen niet voor elkaar krijgt. Dat is het uitgangspunt van coöperaties. Samen sterk staan, geeft dat een bepaalde vorm van macht in de voedselketen? Melkveehouder Jan Kuks (30) zit sinds 2008 in de jongerenraad van Nederlands grootste zuivelcoöperatie: FrieslandCampina. Hij vertelt over zijn visie op het melkveebedrijf en de coöperatie.

Bedrijfsgegevens
Melkveebedrijf Kuks
Deelnemer 'Koeien & Kansen'
Agrarisch leerbedrijf voor jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt
70 koeien
50 hectare land
7 hectare natuurbeheer

Tekst en beeld: Ellen van den Manacker

Familiebedrijf

In het Overijsselse Nutter melkt Jan samen met zijn ouders 70 melkkoeien en betelen zij 50 hectare met gras en maïs. Daarnaast verbouwen zij triticale op 7 hectare natuurland. De keuze om het bedrijf rendabel te houden voor een gezin, is bewust gemaakt door de familie Kuks: "Ik twijfelde of ik mijn volledige passie in het bedrijf kwijt kon. Na mijn studie 'Agrarisch Ondernemerschap' ben ik in een fulltime baan bij de Rabobank gerold", vertelt Jan. "Het sociale aspect naast de melkveehouderij heb ik altijd opgezocht. Dus een baan naast het ouderlijk bedrijf, was voor mij een eyeopener om het bedrijf uiteindelijk wel voort te willen zetten." In de avonduren en weekenden hielp Jan zijn ouders op het melkveebedrijf. "Ik ben iemand die gelooft in een familiebedrijf. Op grote schaal koeien melken past niet bij ons. Ik wil later als mijn ouders stoppen niet verplicht zijn om met vreemde arbeid te werken", aldus Jan.

Verbredende blik

Tijd vrijmaken om verder te kijken dan alleen het melken van koeien, is iets wat Jan ambieert. "Ik blijf zoeken naar verbreding. Het deelnemen in melkvee-gerelateerde projecten geeft mij plezier en voldoening in het werk. Door te communiceren of samen te werken met collega's en mensen uit het werkveld deel ik kennis en ervaring, maar krijg ik het ook terug", verklaart Jan. "Hierdoor raak ik niet vastgeroest op het bedrijf, maar kan ik het met een helicopterview bekijken."

Koeien & Kansen

Een van die verbredende projecten is de deelname aan 'Koeien & Kansen'. Binnen 'Koeien & Kansen' wordt de effectiviteit en uitvoerbaarheid van (voorgenomen) mest- en milieuwetgeving getoetst in de praktijk. "Wij zijn een van de zestien bedrijven in Nederland die deelnemen in dit project. Hiervoor wegen wij bijvoorbeeld elke maand een week lang het voer dat we aan de koeien voeren. Daarna kijken we hoe efficiënt de koeien daarmee omgaan. Wij toetsen de verliezen en proberen dat vervolgens te beperken", legt Jan uit. "Zo'n project biedt ons bedrijf ook kansen: als we efficiënter met onze mineralen en voer kunnen omgaan, heeft dat economische voordelen in de vorm van bijvoorbeeld minder kunstmest en krachtvoer", vertelt Jan. "Daarnaast staat 'Koeien & Kansen' aan de basis van de Kringloopwijzer. Ik vind het mooi om te zien dat dit instrument tegenwoordig in de hele sector wordt ingezet."

Leerbedrijf

Ook wilde de familie Kuks op het bedrijf iets doen voor mensen met een beperking. "Ik heb zelf twee zusjes met een verstandelijke beperking", vertelt Jan. De stap en de kunde om daar iets mee te doen op het melkveebedrijf van de familie Kuks werd vorig jaar gerealiseerd in de vorm van een leerbedrijf voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. "We hebben een leslokaal gerealiseerd en diverse lesmachines en gereedschappen aangeschaft." Het doel van het leerbedrijf is deze jonge mensen op een praktische manier op te leiden, zodat ze uiteindelijk een plek kunnen krijgen in het reguliere arbeidsproces. "We willen talenten benutten, hen een gevoel geven dat ze een bijdrage leveren in de maatschappij. Op de boerderij leren ze de theorie en praktijk over het melkveebedrijf: van het verzorgen van de kalfjes tot het voeren van de koeien, maar ook kunnen ze hier hun trekkerrijbewijs halen", vertelt Jan.

Jongerenraad FrieslandCampina

Vijf jaar geleden werd Jan gevraagd voor de jongerenraad van FrieslandCampina. "In de jongerenraad wordt verwacht dat je kritisch bent. We mogen buiten gebaande paden onderzoek doen. Dat koppelen we elk jaar aan een thema." Dit jaar is het thema 'Invloed in de keten'. Omtrent dit thema doet de jongerenraad onderzoek binnnen FrieslandCampina en in andere ketens. "De resultaten uit het onderzoek leggen we als advies voor aan het hoofdbestuur van FrieslandCampina", aldus Jan. "Het mooie van de jongerenraad vind ik dat ik iets kan doen met mijn bevindingen en

jou, voor jou

Jan Kuks | 30 jaar
Melkveehouder in Nutter
Adviseur bedrijven bij Rabobank
Vice-voorzitter jongerenraad FrieslandCampina
Lid van AJK Jong Twente

"Het mooie van de jongerenraad vind ik dat ik iets kan doen met mijn bevindingen en de geluiden die ik in mijn omgeving hoor"

de geluiden die ik in mijn omgeving hoor. Dit brengt mij meer kennis, kunde en ervaring."

Fundament van het bedrijf

"Ik vind de coöperatie een belangrijk fundament voor ons bedrijf. Met een collectief van melkveehouders kunnen we ons product breed afzetten. De afzet van onze melk is gegarandeerd en FrieslandCampina verwerkt het tot een hoogwaardig zuivelproduct. Daarnaast is het, doordat we veel poten hebben onder de coöperatie, ook een stuk risicospreiding", legt Jan uit. "FrieslandCampina geeft een grote meerwaarde aan ons product. Voor het maken van nieuwe producten zoals drinkyoghurt zonder vetten, moet kennis in huis zijn. Daarvoor kunnen we allemaal het wiel gaan uitvinden, of onze krachten bundelen."

'Wat is er met de rest van mijn kwartje gebeurd?'

"Als ik een liter melk zie in de supermarkt, dan denk ik wel eens 'wat is er met de rest van mijn kwartje gebeurd?' Maar tegelijkertijd moeten we niet vergeten dat vanaf het moment dat de melk hier het erf verlaat en voordat het in de supermarkt ligt, er nog heel wat moet gebeuren. Ik geloof niet dat er een grote marge aan de stok blijft hangen van onze coöperatie", aldus Jan. Een hoofdprijs voor melk binnen de coöperatie is ook niet realistisch volgens Jan: "FrieslandCampina kan geen steevaste prijs neerzetten. Wij zouden graag als boer aangeven welke prijs we graag ontvangen, maar dan wordt FrieslandCampina van de markt weggeconcurreerd en dat brengt ons nergens."

Toekomst

Inmiddels werkt Jan parttime bij de Rabobank en stopt zijn bestuursfunctie bij de jongerenraad van FrieslandCampina per 2015. "Er gaat veel tijd zitten in een fulltime baan. Dat is leuk, maar soms ook lastig. Ik wil meedenken op het melkveebedrijf thuis, maar ik kan mijn ideeën, vanwege mijn fulltime baan, niet altijd uitvoeren. Dat is de reden dat ik me nu meer op het bedrijf thuis wil richten", vertelt Jan. "Vanaf volgend jaar ga ik volledig op het melkveebedrijf aan de slag. Als het melkquotum eraf gaat willen we, afhankelijk van de nieuwe mestwetgeving, gaan opschalen naar 120 tot 140 koeien."

Jongerendag 'Innovation Challenge'

Op 18 januari organiseert de jongerenraad van FrieslandCampina een dag voor jonge melkveehouders waar het thema 'The Innovation Challenge' centraal staat. Met sprekers als André Kuipers en verschillende innovatieve kennisshops voor melkveehouders wordt deze dag voor jonge leden van FrieslandCampina gevuld. Via FrieslandCampina kun jij je aanmelden voor deze dag.